

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

**BADANIE UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW
W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA**

HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 13 stron (zadania 1–24). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Następnie wpisz swój kod.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
4. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/ atramentem. Nie używaj korektora.
5. W każdym zadaniu *wyboru wielokrotnego* wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zaznacz ją znakiem **X**, np.:

I i III B. II i IV C. III i IV D. I i II

6. W zadaniach typu *prawda / fałsz* lub *tak / nie* zaznacz właściwe odpowiedzi P / F lub T / N znakiem **X**, np.:

F lub N

7. W zadaniach na *dobieranie* do informacji oznaczonych liczbą dobierz informacje oznaczone odpowiednią literą i zaznacz tę literę znakiem **X**, tak jak w zadaniach wyboru wielokrotnego.

8. W zadaniach z *luką* wpisz w odpowiednie luki litery lub liczby oznaczające właściwe odpowiedzi.

9. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi. Jeśli się pomylisz, to błędne zaznaczenie otocz kółkiem i wybierz inną odpowiedź, np.:

I i III B. II i IV III i IV D. I i II

10. Rozwiązując zadania, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Czas pracy:

60 minut

Powodzenia!

Zadanie 1.

Określ, czy podane wydarzenia są przyczyną, czy skutkiem przyjęcia przez człowieka osiadłego trybu życia. Wybierz P, jeśli wydarzenie to przyczyna, lub S – jeśli to skutek.

Rozwój wymiany handlowej	P	S
Specjalizacja zajęć ludności	P	S

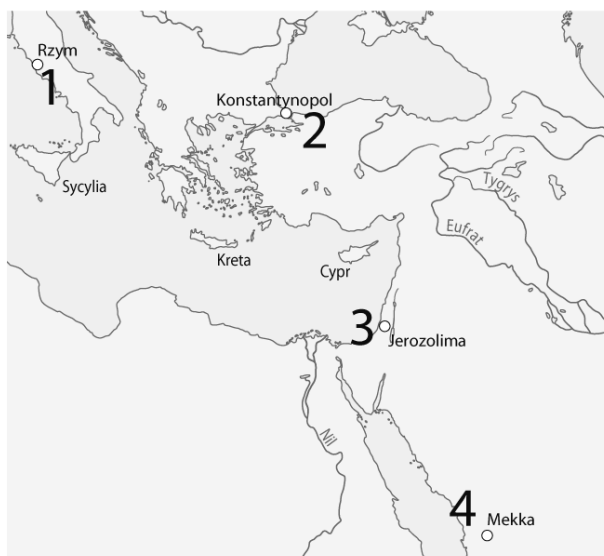
Zadanie 2.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie formy rządów w starożytnym Rzymie, to:

- A. cesarstwo → republika → królestwo.
- B. republika → królestwo → cesarstwo.
- C. królestwo → republika → cesarstwo.
- D. królestwo → cesarstwo → republika.

Mapa i tekst do zadania 3.

Tekst

Naczelna zasada religii narodzonej w VII w. brzmi: *Nie ma żadnego Boga poza Allachem, a Mahomet jest jego Prorokiem.*

Zadanie 3.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiona w tekście religia narodziła się na obszarze oznaczonym na mapie numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Mapa do zadania 4.

Zadanie 4.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące państwa Mieszka I są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

W czasie, gdy Mieszko I przyjmował chrzest, był władcą Śląska.	P	F
Pierwsze biskupstwo na ziemiach polskich powstało w Gnieźnie.	P	F

Tekst do zadania 5.

Dokument wydany w Koszycach

My, Ludwik, z bożej łaski węgierski, polski, dalmacki [...] król, chcemy, aby doszło do wiadomości wszystkich, tak obecnych, jak i przyszłych, że:

1. [...] z zezwolenia i woli panów, szlachty oraz wszystkich innych – gdy potomstwa męskiego nie ma – córki nasze, te mianowicie, co do których nastąpi zgoda, aby były następcami naszymi i aby otrzymały koronę Królestwa Polskiego, za panów i dziedziców Królestwa tego dobrowolnie zostały przyjęte.

5. [...] zwalniamy i wyjmujemy od składania wszelkich danin, podatków i opłat, tak ogólnych, jak i szczególnych, jakimkolwiek mianem by się zwały, wszystkie miasta, grody, posiadłości, miasteczka i wsie, mieszkańców wsi całego Królestwa Polskiego, należących do panów i wszytkiej szlachty [...]

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2003, s. 183–184.

Zadanie 5.

Uzupelnij ponizszy tekst, przyporzadkowujac kazdemu zdaniu wlasciwa odpowiedz spośród podanych.

Przedstawiony tekst to **5.1.** ____ . Na jego mocy szlachta polska otrzymała prawa i wolności **5.2.** ____ . Skutkiem wydanego dokumentu było wstąpienie na tron Polski **5.3.** ____ .

5.1.	A. akt unii	B. przywilej szlachecki	C. ustawa sejmowa
5.2.	A. polityczne	B. ekonomiczne	C. osobiste
5.3.	A. Kazimierza Wielkiego	B. Ludwika Węgierskiego	C. Jadwigi Andegaweńskiej

Zadanie 6.

Spośród podanych opisów oznaczonych literami A–D wybierz ten, który charakteryzuje mieszczaństwo oraz ten, który dotyczy duchowieństwa w średniowieczu. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrany opis.

6.1.	Mieszczanie	A	B	C	D
6.2.	Duchowieństwo	A	B	C	D

- A. Na wezwanie króla stawali konno do obrony granic państwa.
- B. Prowadzili skryptoria, w których przepisywali księgi.
- C. Zakładali cechy, aby strzec swoich interesów ekonomicznych.
- D. Byli głównymi producentami żywności w państwie.

Zadanie 7.

Dokończ ponizsze zdanie, wybierając wlasciwa odpowiedz spośród podanych.

W okresie panowania dynastii Piastów w Polsce

- A. podpisano unię w Krewie.
- B. założono uniwersytet w Krakowie.
- C. uchwalono artykuły henrykowskie.
- D. pokonano wojska krzyżackie pod Grunwaldem.

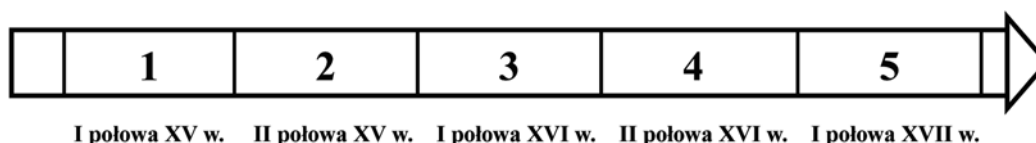
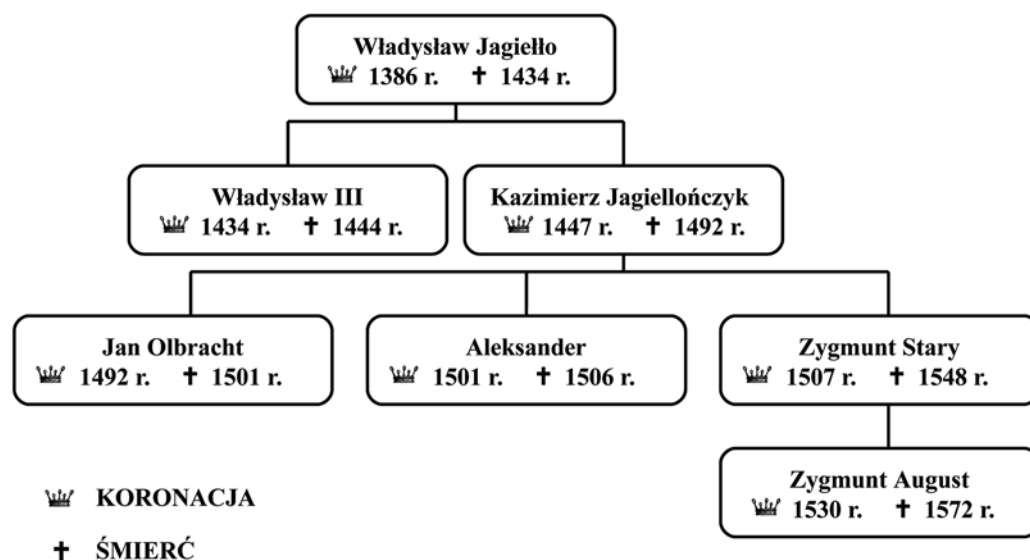
Zadanie 8.

Uzupełnij poniższy tekst dotyczący aktu konfederacji warszawskiej z 1573 r., przyporządkowując każdemu zdaniu właściwą odpowiedź spośród podanych.

Akt został uchwalony przez zjazd generalny 8.1. _____ po śmierci króla 8.2. _____.
W dokumencie zostały określone zasady 8.3. _____.

8.1.	A. przedstawiceli wszystkich stanów	B. szlachty koronnej i litewskiej	C. duchowieństwa polskiego
8.2.	A. Zygmunta Starego	B. Zygmunta Augusta	C. Zygmunta III Wazy
8.3.	A. dziedziczenia tronu	B. tolerancji religijnej	C. przyznania praw mieszczanom

Tablica genealogiczna i taśma chronologiczna do zadań 9. i 10.

Zadanie 9.

Spośród podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz to, które rozegrało się za panowania Jana Olbrachta oraz to, do którego doszło za panowania Zygmunta Starego. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

9.1.	Jan Olbracht	A	B	C	D
9.2.	Zygmunt Stary	A	B	C	D

- A. Odkrycie przez Vasco da Gamę drogi morskiej do Indii.
- B. Zdobycie przez Turków Konstantynopola.
- C. Zawarcie unii realnej pomiędzy Polską a Litwą.
- D. Wystąpienie Marcina Lutra w Wittenberdze m.in. przeciw odpustom.

Zadanie 10.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Panowanie Zygmunta Augusta przypadło na okres oznaczony na taśmie chronologicznej numerami

- A. 1 i 2.
- B. 2 i 3.
- C. 3 i 4.
- D. 4 i 5.

Ilustracje do zadania 11.

1.

2.

3.

4.

Źródła: Archiwum Nowej Ery; The Bridgeman Art. Library/BE&W; fotografia ze zbiorów Pawła Krzana (krakow4u.pl); TopFoto/MEDIUM.

Zadanie 11.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Charakterystyczne elementy kultury renesansu przedstawiają ilustracje oznaczone numerami

- A. 1 i 2.
- B. 2 i 4.
- C. 1 i 3.
- D. 3 i 4.

Zadanie 12.

Określ, czy podane wydarzenia są przyczyną, czy skutkiem powstania Bohdana Chmielnickiego. Wybierz P, jeśli wydarzenie to przyczyna, lub S – jeśli to skutek.

Utrata przez Rzeczpospolitą wschodniej Ukrainy na rzecz Rosji	P	S
Dążenie magnatów do przekształcenia Kozaków w chłopów pańszczyźnianych	P	S

Zadanie 13.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

W okresie panowania w Rzeczypospolitej Augusta II i Augusta III z dynastii Wettinów

- A. nastąpił rozwój terytorialny państwa.
- B. pozycja międzynarodowa państwa uległa wzmocnieniu.
- C. wzrosła ingerencja obcych mocarstw w sprawy państwa.
- D. umocniła się pozycja króla w państwie.

Zadanie 14.

Spośród podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

14.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
14.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A. Zburzenie Bastylii.
- B. Wyprawa Napoleona na Moskwę.
- C. Utworzenie Księstwa Warszawskiego.
- D. Zwołanie kongresu do Wiednia.

Mapa i tekst do zadania 15.

Źródło: *Atlas historyczny dla klasy VII–VIII*, Warszawa 1995.

Tekst

Nowe wynalazki umożliwiły intensywny rozwój licznych gałęzi przemysłu. Szczególną rolę odegrała maszyna parowa, której skonstruowanie wpłynęło na usprawnienie produkcji wielu artykułów. Jej zastosowanie w nowych środkach transportu pozwoliło na zwiększenie ilości przewożonych towarów.

Zadanie 15.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawione w tekście procesy ekonomiczne zostały zapoczątkowane na obszarze oznaczonym na mapie numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 16.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Adam Jerzy Czartoryski po upadku powstania listopadowego stanął na czele ugrupowania emigracyjnego, które

- A. propagowało hasła ogólnoeuropejskiej rewolucji społecznej.
- B. odwoływało się do rozwiązań ustrojowych Konstytucji 3 maja.
- C. dążyło do odebrania szlachcie dominującej roli w społeczeństwie.
- D. potępiało prowadzenie wszelkich działań narodowyzwoleńczych.

Zadanie 17.

Przyporządkuj każdemu z podanych opisów dotyczących życia społeczeństwa polskiego w drugiej połowie XIX w. odpowiadające im państwa zaborcze. Wybierz je spośród oznaczonych literami A–C. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane państwo.

17.1.	Polakom powierzono pełnienie funkcji administracyjnych. Działały polskie instytucje samorządowe decydujące o oświacie, kulturze i opiece socjalnej.	A	B	C
17.2.	Wykupywano ziemię z rąk Polaków i sprowadzano osadników z głębi państwa. Wysiedlono tysiące polskich emigrantów, którzy przybyli do pracy z innych zaborów.	A	B	C

- A. Prusy.
- B. Austria.
- C. Rosja.

Tekst do zadania 18.

List Romualda Traugutta do gen. Edmunda Różyckiego (fragment)

Dekretem z dnia 15 grudnia rozkazaliśmy zorganizować siłę zbrojną w taki sposób, jak ją cały świat cywilizowany organizuje [...], jednocześnie zwróciliśmy całą usilność na przygotowanie mas, przez rozporządzenia nie dające dwuznacznie tłumaczyć włościan o szczerości zamiarów i dążeń Rządu Narodowego do zapewnienia szczęścia wszystkim w ogólności mieszkańcom ziemi polskiej.

Źródło: *Wybór tekstów źródłowych z historii Polski w latach 1795–1864*, oprac. S. Kieniewicz, T. Mencil, W. Rostocki, Warszawa 1956.

Zadanie 18.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przytoczony fragment tekstu dotyczy

- A. powstania Legionów Polskich we Włoszech.
- B. utworzenia w 1815 r. armii Królestwa Polskiego.
- C. reorganizacji wojsk polskich w okresie powstania styczniowego.
- D. sformowania oddziałów polskich walczących w I wojnie światowej.

Zadanie 19.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące procesu zjednoczenia Niemiec i Włoch są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Na drodze do zjednoczenia państwa zarówno Niemcy, jak i Włosi musieli pokonać wojska francuskie.	P	F
Zjednoczone Niemcy i zjednoczone Włochy były monarchiami konstytucyjnymi.	P	F

Zadanie 20.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Bolszewicy, którzy przejęli władzę w Rosji w 1917 r., byli ugrupowaniem głoszącym hasła

- A. faszystowskie.
- B. nacjonalistyczne.
- C. demokratyczne.
- D. komunistyczne.

Zadanie 21.

Przyporządkuj każdemu z podanych opisów odpowiednią zasadę ustroju współczesnej Polski, wybierając spośród oznaczonych literami A–D. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną zasadę.

21.1.	Relacje między organami władzy polegają na podziale kompetencji i wzajemnej kontroli.	A	B	C	D
21.2.	Organy władzy działają na podstawie i w granicach prawa. Wszyscy obywatele są równi wobec prawa.	A	B	C	D
21.3.	W państwie mogą funkcjonować różnorodne organizacje polityczne, społeczne i kulturowe.	A	B	C	D

- A. Zasada suwerenności narodu.
- B. Zasada podziału władzy.
- C. Zasada rządów prawa.
- D. Zasada pluralizmu.

Tekst do zadania 22.

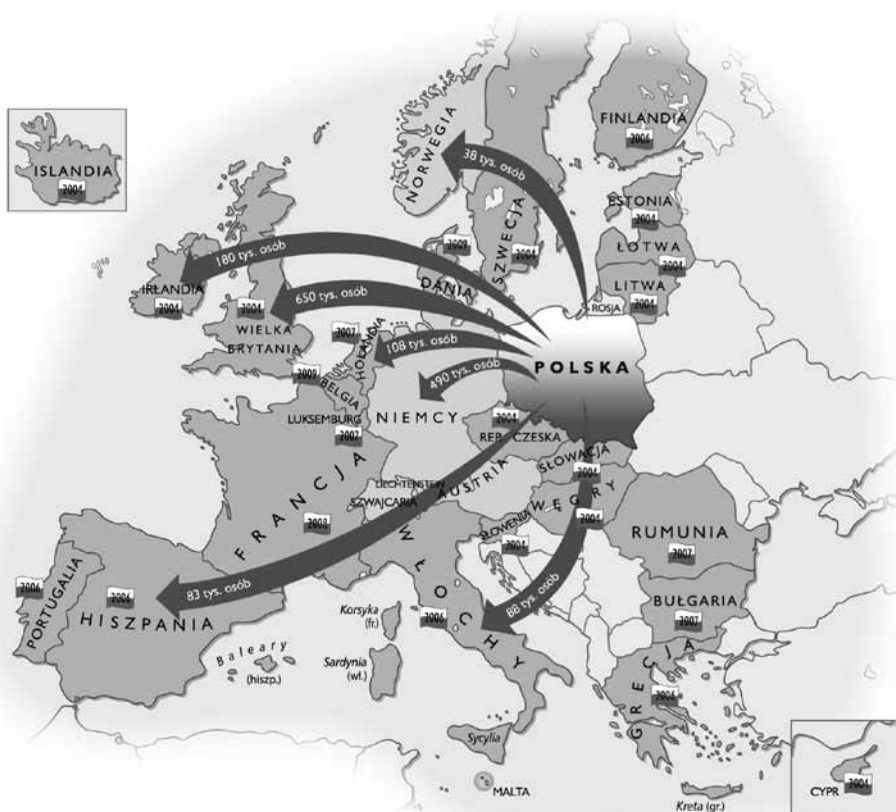
Posłowie reprezentujący ugrupowanie opozycyjne w stosunku do rządu uważają, że jeden z ministrów podjął działania szkodliwe dla państwa i niezgodne z obowiązującą konstytucją. Uważają, że sejm powinien podjąć decyzję o pociągnięciu ministra do odpowiedzialności przed Trybunałem.

Zadanie 22.

Wybierz nazwę trybunału, do którego nawiązuje opis sytuacji, i wskaż właściwe uzasadnienie wyboru. Zaznacz literę A albo B oraz numer 1, 2 albo 3.

A.	Trybunał Stanu,	ponieważ	1.	orzeka o odpowiedzialności konstytucyjnej osób.
			2.	kontroluje zgodność systemu prawa z ustawą zasadniczą.
B.	Trybunał Konstytucyjny,		3.	podejmuje uchwały rozstrzygające zagadnienia prawne.

Mapa do zadań 23. i 24.

Zadanie 23.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przedstawiony na mapie proces migracji ludności polskiej ma charakter

- A. ekonomiczny.
- B. polityczny.
- C. kulturowy.
- D. turystyczny.

Zadanie 24.

Dokończ poniższe zdanie, wybierając właściwą odpowiedź spośród podanych.

Ukazany na mapie proces migracji ludności polskiej to efekt

- A. wejścia Polski do Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.
- B. procesu integracji Polski z Unią Europejską.
- C. podpisania umów dwustronnych z krajami Europy Wschodniej.
- D. rozwoju współpracy z krajami byłego Związku Radzieckiego.

